

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 23. apríla 2013*

„Odvolanie — Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika — Obmedzujúce opatrenia prijaté voči osobám a subjektom — Článok 263 šiesty odsek ZFEÚ — Lehota na podanie žaloby — Vyššia moc — Ozbrojený konflikt“

V spojených veciach C-478/11 P až C-482/11 P,

ktorých predmetom je päť odvolaní podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podaných 21. septembra 2011,

Laurent Gbagbo (C-478/11 P),

Katinan Justin Koné (C-479/11 P),

Akissi Danièle Boni-Claverie (C-480/11 P),

Alcide Djédjé (C-481/11 P),

Affi Pascal N'Guessan (C-482/11 P),

v zastúpení: L. Bourthoumieux, avocate,

odvolatelia,

ďalší účastník konania:

Rada Európskej únie, v zastúpení: B. Driessen a M.-M. Joséphidès, splnomocnení zástupcovia,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, podpredseda K. Lenaerts, predsedovia komôr A. Tizzano, M. Ilešič (spravodajca), G. Arestis, J. Malenovský, sudcovia U. Løhmus, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, C. Toader, J.-J. Kasel, M. Safjan a D. Šváby,

generálny advokát: P. Cruz Villalón,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

* Jazyk konania: francúzština.

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 19. decembra 2012,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Laurent Gbagbo, Katinan Justin Koné, Akissi Danièle Boni-Claverie, Alcide Djédjé a Affi Pascal N'Guessan svojimi odvolaniami navrhujú zrušenie uznesení Všeobecného súd Európskej únie z 13. júla 2011, Gbagbo/Rada (T-348/11), Koné/Rada (T-349/11), Boni-Claverie/Rada (T-350/11), Djédjé/Rada (T-351/11) a N'Guessan/Rada (T-352/11) (ďalej len „napadnuté uznesenia“), ktorými odmietol ako zjavne neprípustné ich žaloby smerujúce jednak k zrušeniu rozhodnutia Rady 2011/17/SZBP z 11. januára 2011 (Ú. v. EÚ L 11, s. 31), rozhodnutia Rady 2011/18/SZBP zo 14. januára 2011 (Ú. v. EÚ L 11, s. 36) a rozhodnutia Rady 2011/221/SZBP zo 6. apríla 2011 (Ú. v. EÚ L 93, s. 20), ktorými sa mení a dopĺňa rozhodnutie Rady 2010/656/SZBP, ktorým sa obnovujú obmedzujúce opatrenia voči Pobrežiu Slonoviny, a jednak k zrušeniu nariadenia Rady (EÚ) č. 25/2011 zo 14. januára 2011 (Ú. v. EÚ L 11, s. 1) a nariadenia Rady (EÚ) č. 330/2011 zo 6. apríla 2011 (Ú. v. EÚ L 93, s. 10), ktorými sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 560/2005, ktorým sa ukladajú určité osobitné obmedzujúce opatrenia namierené proti určitým osobám a subjektom v dôsledku situácie na Pobreží Slonoviny (ďalej spoločne len „sporné akty“), v rozsahu, v akom sa ich tieto akty týkajú.

Právny rámec a okolnosti predchádzajúce sporu

- 2 Dňa 15. novembra 2004 Bezpečnostná rada OSN prijala rezolúciu 1572 (2004), ktorou najmä potvrdila, že situácia na Pobreží Slonoviny naďalej ohrozuje medzinárodný mier a bezpečnosť v regióne, a rozhodla o uložení určitých obmedzujúcich opatrení voči tejto krajine.
- 3 Článkom 14 rezolúcie 1572 (2004) sa zriadil výbor (ďalej len „sankčný výbor“) poverený najmä určovaním osôb a subjektov, na ktoré sa vzťahujú obmedzujúce opatrenia v oblasti cestovania a zmrazenia finančných prostriedkov, finančných aktív a ekonomických zdrojov, ktoré uvedená rezolúcia uložila v bodoch 9 a 11, a udržiavaním ich aktuálneho zoznamu.
- 4 Keďže Rada Európskej únie konštatovala, že na vykonanie rezolúcie 1572 (2004) je potrebná činnosť Európskeho spoločenstva, 13. decembra 2004 prijala spoločnú pozíciu 2004/852/SZBP o obmedzujúcich opatreniach voči Pobrežiu Slonoviny (Ú. v. EÚ L 368, s. 50).
- 5 Keďže sa Rada domnievala, že na vykonanie opatrení opísaných v spoločnej pozícii 2004/852 na úrovni Spoločenstva je potrebné nariadenie, prijala nariadenie (ES) č. 560/2005 z 12. apríla 2005, ktorým sa ukladajú určité osobitné obmedzujúce opatrenia namierené proti určitým osobám a subjektom v dôsledku situácie na Pobreží Slonoviny (Ú. v. EÚ L 95, s. 1).
- 6 Spoločná pozícia 2004/852 bola viackrát predĺžená a zmenená, neskôr zrušená a nahradená rozhodnutím Rady 2010/656/SZBP z 29. októbra 2010, ktorým sa obnovujú obmedzujúce opatrenia voči Pobrežiu Slonoviny (Ú. v. EÚ L 285, s. 28).
- 7 V dňoch 31. októbra a 28. novembra 2010 sa v Republike Pobrežia Slonoviny konali prezidentské voľby.
- 8 Dňa 3. decembra 2010 osobitný zástupca generálneho tajomníka OSN pre Pobrežie Slonoviny overil konečný výsledok druhého kola prezidentských volieb, tak ako bol vyhlásený predsedom Nezávislej volebnej komisie 2. decembra 2010, pričom potvrdil, že víťazom prezidentských volieb sa stal Alassane Ouattara.

- 9 Rada 13. decembra 2010 zdôraznila význam prezidentských volieb, ktoré sa konali 31. októbra a 28. novembra 2010, pre obnovenie mieru a stability na Pobreží Slonoviny a uviedla, že vôľa, ktorú ľud Pobrežia Slonoviny slobodne prejavil, sa musí rešpektovať. Rada tiež vzala na vedomie závery osobitného zástupcu generálneho tajomníka OSN pre Pobrežie Slonoviny v rámci jeho splnomocnenia overiť priebeh volieb a zablahoželala A. Ouattarovi k zvoleniu za prezidenta Republiky Pobrežia Slonoviny.
- 10 Európska rada vyzvala 17. decembra 2010 všetkých vedúcich civilných a vojenských predstaviteľov Pobrežia Slonoviny, ktorí tak ešte neurobili, aby uznali demokraticky zvoleného prezidenta A. Ouattaru. Európska rada potvrdila odhodlanie Európskej únie prijať sankcie voči tým, ktorí budú naďalej brániť v rešpektovaní vôle, ktorú slobodne prejavil ľud Pobrežia Slonoviny.
- 11 S cieľom zaviesť obmedzujúce opatrenia v oblasti cestovania voči určitým osobám, ktoré síce Bezpečnostná rada OSN ani sankčný výbor neoznačili, ale ktoré bránia mierovému procesu a procesu národného zmierenia na Pobreží Slonoviny, osobitne voči tým, ktorí ohrozujú riadne dokončenie volebného procesu, prijala Rada rozhodnutie 2010/801/SZBP z 22. decembra 2010, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie Rady 2010/656 (Ú. v. EÚ L 341, s. 45). Zoznam týchto osôb je uvedený v prílohe II rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2010/801.
- 12 Článok 4 ods. 1 rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2010/801, znie takto:
„Členské štáty prijímajú potrebné opatrenia na zabránenie vstupu na svoje územia, ako aj prechodu cez ne:
- osobám uvedeným v prílohe I a určeným sankčným výborom...;
 - osobám uvedeným v prílohe II, ktoré sa neuvádzajú na zozname v prílohe I a ktoré bránia mieru a národnému zmiereniu, a najmä ohrozujú úspešné zavŕšenie volebného procesu.“
- 13 Mená pánov Gbagba a N'Guessana boli rozhodnutím 2010/801 zaradené do zoznamu osôb uvedených v prílohe II rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného týmto rozhodnutím.
- 14 Dňa 11. januára 2011 Rada prijala rozhodnutie 2011/17 s cieľom zapísať do zoznamu osôb uvedených v prílohe II rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2010/801, ďalšie osoby vzhľadom na vážnosť situácie na Pobreží Slonoviny.
- 15 Mená pána Koného a pani Boniovej-Claverieovej boli teda rozhodnutím 2011/17 zaradené do zoznamu osôb uvedených v prílohe II rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2010/801.
- 16 Dňa 14. januára 2011 Rada prijala rozhodnutie 2011/18 s cieľom zaviesť ďalšie obmedzujúce opatrenia, konkrétne zmrazenie finančných prostriedkov.
- 17 Podľa článku 5 ods. 1 a 2 rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2010/18:
„1. Všetky finančné prostriedky a hospodárske zdroje vo vlastníctve alebo pod priamou alebo nepriamou kontrolou:
- osôb uvedených v prílohe I určených sankčným výborom... alebo v držbe subjektov, ktoré vlastnia alebo priamo či nepriamo kontrolujú tieto určené osoby alebo subjekty alebo akákoľvek osoba konajúca v ich mene alebo na ich príkaz, ako určí sankčný výbor,

b) osôb alebo subjektov uvedených v prílohe II, ktoré sa neuvádzajú na zozname v prílohe I a ktoré bránia procesu mieru a národného zmierenia a najmä ohrozujú úspešné zavíšenie volebného procesu alebo v držbe subjektov, ktoré vlastnia alebo priamo či nepriamo kontrolujú tieto osoby alebo subjekty alebo akákoľvek osoba konajúca v ich mene alebo na ich príkaz,

sa zmrazia.

2. Osobám alebo subjektom uvedeným v odseku 1 ani v ich prospech sa nedajú priamo ani nepriamo k dispozícii žiadne finančné prostriedky, finančné aktíva ani hospodárske zdroje.“

18 S cieľom zabezpečiť súlad s postupom zmeny, doplnenia a revízie príloh I a II rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2010/801, prijala Rada 14. januára 2011 nariadenie (EÚ) č. 25/2011.

19 Článok 2 nariadenia č. 560/2005, zmeneného a doplneného nariadením č. 25/2011, znie takto:

„1. Všetky finančné prostriedky a hospodárske zdroje, ktoré patria fyzickým alebo právnickým osobám, subjektom alebo orgánom vymenovaným v prílohe I alebo v prílohe IA, alebo sú v ich vlastníctve, držbe alebo pod ich kontrolou, sa zmrazia.

2. Žiadne finančné prostriedky ani hospodárske zdroje sa nesmú priamo ani nepriamo sprístupniť fyzickým alebo právnickým osobám, subjektom alebo orgánom uvedeným v prílohe I alebo v prílohe IA ani v ich prospech.

3. Zakazuje sa vedomá a úmyselná účasť na činnostiach, ktorých predmetom alebo dôsledkom je priame alebo nepriame obchádzanie opatrení uvedených v odsekoch 1 a 2.

4. Príloha I obsahuje zoznam fyzických alebo právnických osôb, subjektov a orgánov, na ktoré sa vzťahuje článok 5 ods. 1 [písm.] a) rozhodnutia [2010/656] v znení zmien a doplnení.

5. Príloha IA obsahuje zoznam fyzických alebo právnických osôb, subjektov a orgánov, na ktoré sa vzťahuje článok 5 ods. 1 [písm.] b) rozhodnutia [2010/656] v znení zmien a doplnení.“

20 Rozhodnutím 2011/18 a nariadením č. 25/2011 Rada ponechala mená pánov Gbagba, Koného a N'Guessana, ako aj pani Boniovej-Claveriovej na zozname uvedenom v prílohe II rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2011/17, a zapísala ich na zoznam uvedený v prílohe I A nariadenia č. 560/2005, zmeneného a doplneného nariadením č. 25/2011.

21 Dňa 30. marca 2011 Bezpečnostná rada OSN prijala rezolúciu 1975 (2011), ktorej príloha I vymenúva sériu osôb, ktoré kladú prekážky mieru a uzmierneniu na Pobreží Slonoviny, realizácii operácie Organizácie Spojených národov na Pobreží Slonoviny (UNOCI) a ďalších medzinárodných aktérov na Pobreží Slonoviny a závažným spôsobom porušujú ľudské práva a medzinárodné humanitárne právo. Mená pánov Gbagba, Djédjého a N'Guessana sú uvedené v dotknutej prílohe I.

22 Dňa 6. apríla 2011 prijala Rada rozhodnutie 2011/221, ako aj nariadenie č. 330/2011, ktorými predovšetkým zaviedla ďalšie obmedzujúce opatrenia a zmenila zoznamy osôb a subjektov uvedených v prílohách I a II rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2011/18, a v prílohách I a I A nariadenia č. 560/2005, zmeneného a doplneného nariadením č. 25/2011.

23 Rozhodnutím 2011/221 sa predovšetkým vymazali mená pánov Gbagba a N'Guessana zo zoznamu uvedeného v prílohe II rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2011/18, a zaradili sa na zoznam uvedený v prílohe I toho istého rozhodnutia v znení zmien a doplnení.

- 24 Rozhodnutím 2011/221 sa okrem iného zaradilo meno pána Djédjého na zoznam uvedený v prílohe rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2011/18.
- 25 Nariadením č. 330/2011 sa vymazali mená pánov Gbagba a N'Guessana zo zoznamu uvedeného v prílohe I A nariadenia č. 560/2005, zmeneného a doplneného nariadením č. 25/2011, a zaradili sa na zoznam uvedený v prílohe I toho istého nariadenia v znení zmien a doplnení.
- 26 Nariadenie č. 330/2011 okrem toho zaradilo meno pána Djédjého na zoznam uvedený v prílohe I nariadenia č. 560/200, zmeneného a doplneného nariadením č. 25/2011.
- 27 Článok 7 rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2010/801, stanovuje:
- „1. V prípade, že Bezpečnostná rada alebo sankčný výbor určí určitú osobu alebo subjekt, zaradí Rada túto osobu alebo subjekt do zoznamu v prílohe I.
2. Ak Rada rozhodne, že na určitú osobu alebo subjekt sa začnú uplatňovať opatrenia uvedené v článku 4 ods. 1 písm. b), vykoná v prílohe II príslušné zmeny a doplnenia.
3. Rada oznámi svoje rozhodnutie dotknutej osobe alebo subjektu, vrátane dôvodov zaradenia do zoznamu, a to buď priamo, ak je ich adresa známa, alebo prostredníctvom zverejnenia oznámenia a poskytne tak dotknutej osobe alebo subjektu možnosť predložiť pripomienky.
4. Ak sa predložia pripomienky alebo zásadné nové dôkazy, Rada preskúma svoje rozhodnutie a príslušným spôsobom informuje dotknutú osobu alebo subjekt.“
- 28 Článok 11a ods. 3 nariadenia č. 560/2005, zmeneného a doplneného nariadením č. 25/2011, stanovuje:
- „Rada dotknutej fyzickej alebo právnickej osobe, subjektu alebo orgánu, na ktoré sa vzťahujú odseky 1 a 2, oznámi svoje rozhodnutie vrátane dôvodov zaradenia do zoznamu, a to buď priamo, v prípade, že je ich adresa známa, alebo prostredníctvom uverejnenia oznámenia, a poskytne tak dotknutej fyzickej alebo právnickej osobe, subjektu alebo orgánu možnosť predložiť pripomienky.“
- 29 Rada v *Úradnom vestníku Európskej únie* uverejnila 18. januára 2011 a 7. apríla 2011 oznámenia určené osobám, na ktoré sa vzťahujú obmedzujúce opatrenia stanovené v sporných aktoch (Ú. v. EÚ C 14, s. 8, a Ú. v. EÚ C 108, s. 2 a 4). Rada vo svojich oznámeniach pripomína existenciu týchto opatrení, odkazuje na relevantné akty, pokiaľ ide o odôvodnenie jednotlivého zaradenia, a upozorňuje na skutočnosť, že je možné príslušné orgány dotknutého členského štátu požiadať o povolenie použiť zmrazené finančné prostriedky na základné potreby alebo osobitné platby. Okrem toho spresňuje, že dotknuté osoby a subjekty jej môžu poslať žiadosť o preskúmanie rozhodnutia o zaradení. Napokon pripomína možnosť napadnúť jej rozhodnutie na Všeobecnom súde za podmienok uvedených v článku 275 druhom odseku ZFEÚ a v článku 263 štvrtom a šiestom odseku ZFEÚ.

Konanie pred Všeobecným súdom a napadnuté uznesenia

- 30 Žalobcovia návrhmi podanými do kancelárie Všeobecného súdu 7. júla 2011 podali žaloby, ktorými navrhli zrušiť sporné akty v rozsahu, v akom sa ich týkajú. Na podporu svojich žalôb uplatnili po prvé porušenie práva na obhajobu a práva na účinný opravný prostriedok a po druhé porušenie práva vlastníť majetok a práva na voľný pohyb.
- 31 Žalobcovia okrem toho tvrdili, že ich žaloby majú byť Všeobecným súdom vyhlásené za prípustné, keďže na nich nemožno uplatniť dvojmesačnú lehotu na podanie žaloby stanovenej v článku 263 ZFEÚ, pretože im sporné akty neboli oznámené.

- 32 Všeobecný súd napadnutými uzneseniami odmietol žaloby ako zjavne neprípustné.
- 33 Všeobecný súd najprv pripomenul ustálenú judikatúru, podľa ktorej má lehota na podanie žaloby stanovená v článku 263 šiestom odseku ZFEÚ kogentnú povahu, keďže bola zavedená na zabezpečenie jasnosti a bezpečnosti právnych situácií a kvôli potrebe vyhnúť sa akejkoľvek diskriminácii alebo svojvoľnému zaobchádzaniu pri výkone spravodlivosti, a že v tejto súvislosti je úlohou Všeobecného súdu aj bez návrhu preskúmať, či bola dodržaná.
- 34 Všeobecný súd ďalej konštatoval, že sporné akty boli uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie*:
- dňa 15. januára 2011, pokiaľ ide o rozhodnutia 2011/17 a 2011/18, ako aj o nariadenie č. 25/2011, a
 - dňa 7. apríla 2011, pokiaľ ide o rozhodnutie 2011/221 a nariadenie č. 330/2011.
- 35 Dvojmesačná lehota na podanie žaloby teda v súlade s článkom 102 ods. 1 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu začala plynúť štrnásť dní po týchto uverejneniach a na základe článku 102 ods. 2 uvedeného rokovacieho poriadku uplynula:
- o polnoci 8. apríla 2011, pokiaľ ide o rozhodnutia 2011/17 a 2011/18, ako aj o nariadenie č. 25/2011, a
 - o polnoci 1. júla 2011, pokiaľ ide o rozhodnutie 2011/221 a nariadenie č. 330/2011.
- 36 Keďže žaloby boli podané do kancelárie Všeobecného súdu 7. júla 2011, Všeobecný súd rozhodol, že boli podané oneskorene.
- 37 Všeobecný súd odmietol argument žalobcov, podľa ktorého na nich nemožno uplatniť dvojmesačnú lehotu na podanie žaloby z dôvodu, že im sporné akty neboli oznámené. K tejto problematike sa vyjadril takto:
- „Vezmúc do úvahy skutočnosť, že zmyslom lehôt na podanie žaloby je zabezpečiť právnu istotu prostredníctvom zamedzenia časovo neobmedzeného spochybňovania aktov Únie, ktoré vyvolávajú právne účinky, je totiž dátum uverejnenia, pokiaľ k nemu došlo, rozhodujúcim kritériom na určenie začiatku plynutia lehoty na podanie žaloby (uznesenia Súdneho dvora z 25. novembra 2008, TEA/Komisia, C-500/07 P..., bod 23, a S.A.BA.R./Komisia, C-501/07 P..., bod 22; z 9. júla 2009, Fornaci Laterizi Danesi/Komisia, C-498/08 P..., bod 22; rozsudok Súdneho dvora z 11. novembra 2010, Transportes Evaristo Molina/Komisia, C-36/09 P..., bod 37). Žalobca nemôže na účely oddialenia začiatku plynutia lehoty uplatňovať, že sa o napadnutom akte dozvedel až po jeho uverejnení (uznesenia TEA/Komisia, už citované, bod 23; S.A.BA.R./Komisia, už citované, bod 22, a Fornaci Laterizi Danesi/Komisia, už citované, bod 22). Z toho vyplýva, keďže [sporné] akty boli uverejnené, že lehota na podanie žaloby sa musí počítať od ich uverejnenia (pozri, pokiaľ ide o počítanie lehoty na podanie žaloby proti rozhodnutiu, ktorým sa ukladajú obmedzujúce opatrenia, od jeho zverejnenia, uznesenie Všeobecného súdu z 18. novembra 2005, Selmani/Rada a Komisia, T-299/04..., bod 61), aj keď neboli [žalobcom] oznámené. V tejto súvislosti treba navyše uviesť, že Rada uverejnila... oznámenia určené osobám, ktorých sa obmedzujúce opatrenia uvedené v [sporných aktoch] týkajú, v ktorých dotknuté osoby najmä upozornila na možnosť napadnúť jej rozhodnutie na Všeobecnom súde za podmienok stanovených v článku 275 druhom odseku ZFEÚ a v článku 263 štvrtom a šiestom odseku ZFEÚ.“
- 38 Napokon Všeobecný súd uviedol, že žalobcovia ani nepreukázali, ani netvrdili, že existovala náhoda alebo vyššia moc, ktoré by umožnili odchýliť sa od dotknutej lehoty na základe článku 45 druhého odseku Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.

Návrhy účastníkov konania a konanie pred Súdny dvorom

- 39 Odvolatelia navrhujú, aby Súdny dvor:
- zrušil napadnuté uznesenia a vyhlásil ich žaloby v prvom stupni za prípustné,
 - vrátil veci Všeobecnému súdu na rozhodnutie vo veci samej a
 - zaviazal Radu na náhradu trov konania.
- 40 Rada navrhuje, aby Súdny dvor:
- odvolania zamietol a
 - zaviazal odvolateľov na náhradu trov konania.
- 41 Uznesením predsedu Súdneho dvora zo 14. decembra 2011 boli veci C-478/11 P až C-482/11 P spojené na spoločné konanie na účely písomnej a ústnej časti konania, ako aj vyhlásenia rozsudku.
- 42 Listom z 11. mája 2012, zaslaným faxom a doporučeným listom, informovala kancelária Súdneho dvora účastníkov konania o ústnom pojednávaní 26. júna 2012 a vyzvala ich, aby najneskôr 15. júna 2012 písomne odpovedali na otázky Súdneho dvora priložené k predvolaniu na pojednávanie.
- 43 Odpoveď Rady na položenú otázku bola doručená kancelárii Súdneho dvora 14. júna 2012. Lehota na písomnú odpoveď však uplynula 15. júna 2012 bez toho, aby bola Súdnemu dvoru doručená odpoveď na otázku položenú odvolateľom alebo odpoveď o ich zámere zúčastniť sa na pojednávaní.
- 44 Odvolateľom bola stanovená posledná lehota na oznámenie ich prípadnej účasti na pojednávaní. Táto lehota uplynula 21. júna 2012 bez odpovede z ich strany, a preto bolo ústne pojednávanie zrušené.

O odvolaniach

- 45 Na podporu svojich odvolaní uvádzajú odvolatelia dva dôvody. Svojím prvým dôvodom tvrdia, že Všeobecný súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia, keď nepripustil existenciu vyššej moci. Svojím druhým dôvodom odvolatelia Všeobecnému súdu vytýkajú, že voči nim uplatnil lehotu na podanie žaloby a zásadu právnej istoty, na ktorej sa uvedená lehota zakladá, hoci sa tieto prípady vyznačujú jednak neoznámením sporných aktov a jednak neuplatniteľnosťou lehoty z dôvodu vzdialenosti stanovenej Rokovacím poriadkom Všeobecného súdu.
- 46 Najprv treba preskúmať druhý odvolací dôvod.

O druhom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

- 47 Odvolatelia jednak tvrdia, že Všeobecný súd porušil zásadu účinnej súdnej ochrany, a preto vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia, keď z dôvodu, že sporné akty boli uverejnené, rozhodol, že lehota na podanie žaloby musí byť počítaná od dátumu ich uverejnenia. Všeobecný súd mal podľa odvolateľov zohľadniť skutočnosť, že sporné akty na rozdiel od toho, čo stanovuje najmä článok 7 ods. 3 rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2010/801, neboli oznámené, teda nedošlo k individuálnemu oznámeniu, ktoré by dotknutým osobám umožnilo sa o nich dozvedieť.

- 48 Odvolatelia sa ďalej domnievajú, že Všeobecný súd voči odvolateľom s bydliskom v africkom štáte, v ktorom navyše prebiehal ozbrojený konflikt, nemal uplatniť lehotu z dôvodu vzdialenosti upravenú v článku 102 ods. 2 jeho rokovacieho poriadku.
- 49 Rada tvrdí, že procesný rámec prejednávanych vecí sa líši od procesného rámca preskúmaného Súdny dvorom v rozsudku zo 16. novembra 2011, *Bank Melli Iran/Rada* (C-548/09 P, Zb. s. I-11381). V tomto rozsudku Súdny dvor založil povinnosť individuálneho oznámenia dôvodov, ktoré viedli k prijatiu reštriktívnych opatrení, na článku 15 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 423/2007 z 19. apríla 2007 o reštriktívnych opatreniach voči Iránu (Ú. v. EÚ L 103, s. 1). Na rozdiel od nariadenia č. 423/2007 stanovuje článok 7 ods. 3 rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2010/801, možnosť oznámenia prostredníctvom uverejnenia oznámenia v prípade, že Rade nie je známa adresa dotknutej osoby.
- 50 V prejednávanom prípade Rada odvolateľom sporné akty oznámila prostredníctvom uverejnenia oznámenia v súlade s článkom 7 ods. 3 rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2010/801. Nemohla im ich oznámiť inak, keďže súkromné adresy odvolateľov neboli známe.
- 51 V každom prípade dátum uverejnenia sporných aktov určuje východiskový bod na výpočet lehoty stanovenej v článku 263 ZFEÚ. Tento výklad vyplýva z požiadaviek právnej istoty, na ktorých sa zakladá právna úprava procesných lehôt.
- 52 Rada napokon uvádza, že argumentácia o lehote z dôvodu vzdialenosti je zjavne neopodstatnená a v podstate len spochybňuje platnosť článku 102 ods. 2 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu. Toto ustanovenie je však len predĺžením lehoty stanovenej v článku 263 šiestom odseku ZFEÚ.

Posúdenie Súdny dvorom

- 53 Na úvod treba uviesť, že Všeobecný súd správne rozhodol, že má právomoc aj bez návrhu preskúmať dodržanie lehoty na podanie žaloby, keďže ide o lehotu kogentnej povahy (pozri najmä rozsudky zo 7. júla 1971, *Müllers/CES*, 79/70, Zb. s. 689, bod 6, a *Transportes Evaristo Molina/Komisia*, už citovaný, bod 33).
- 54 Ďalej treba pripomenúť, že podľa článku 263 šiesteho odseku ZFEÚ „súdne konanie uvedené v tomto článku sa začne do dvoch mesiacov od zverejnenia daného opatrenia, alebo jeho oznámenia žalobcovi, alebo ak toto chýba, odo dňa, keď sa o ňom žalobca dozvedel“.
- 55 V prejednávanom prípade boli sporné akty uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie*, sérii L, ale taktiež boli na základe článku 7 ods. 3 rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2010/801, a článku 11a ods. 3 nariadenia č. 560/2005, zmeneného a doplneného nariadením č. 25/2011, oznámené dotknutým osobám a subjektom buď priamo, ak ich adresy boli známe, alebo v opačnom prípade prostredníctvom uverejnenia oznámenia.
- 56 Táto situácia vyplýva z osobitej povahy sporných aktov, ktoré v rozsahu, v akom určitej kategórii adresátov, vymedzenej všeobecným a abstraktným spôsobom, zakazujú najmä sprístupniť finančné prostriedky a hospodárske zdroje osobám a subjektom, ktorých mená sú uvedené na zoznamoch nachádzajúcich sa v ich prílohách, predstavujú akty všeobecnej pôsobnosti a zároveň súbor individuálnych rozhodnutí voči uvedeným osobám a subjektom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. septembra 2008, *Kadi a Al Barakaat International Foundation/Rada a Komisia*, C-402/05 P a C-415/05 P, Zb. s. I-6351, body 241 až 244).

- 57 Okrem toho treba pripomenúť, že pokiaľ ide o akty prijaté na základe ustanovení týkajúcich sa spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, akými sú sporné akty, je to práve individuálna povaha týchto aktov, ktorá v súlade s ustanoveniami článku 275 druhého odseku ZFEÚ a článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ poskytuje prístup k súdu Únie.
- 58 V súvislosti s týmito osobitosťami a režimom uverejnenia a oznámenia, ktorý z nich vyplýva, by sa článok 263 šiesty odsek ZFEÚ neuplatňoval jednotným spôsobom, ak by vo vzťahu k osobám a subjektom, ktorých mená sú uvedené na zoznamoch obsiahnutých v prílohách uvedených aktov, bol východiskovým bodom na výpočet lehoty na podanie žaloby o neplatnosť deň uverejnenia dotknutého aktu a nie deň, keď im bol akt oznámený. Cieľom tohto oznámenia je totiž umožniť adresátom brániť svoje práva za najlepších možných podmienok a pri plnej znalosti veci rozhodnúť, či je potrebné obrátiť sa na súd Únie (rozsudok Kadi a Al Barakaat International Foundation/Rada a Komisia, už citovaný, bod 337).
- 59 Hoci je pravda, že nadobudnutie účinnosti takých aktov, akými sú sporné akty, nastane ich uverejnením, z vyššie uvedeného vyplýva, že lehota na podanie žaloby o neplatnosť proti týmto aktom podľa článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ začína pre jednotlivé uvedené osoby a subjekty plynúť odo dňa, keď im boli uvedené akty povinne oznámené.
- 60 Na rozdiel od toho, čo tvrdia odvolatelia, v prejednávanej veci im sporné akty boli oznámené.
- 61 Je pravda, že uvedené akty neboli doručené priamo na ich adresy. Rada totiž konštatovala, že priame oznámenie pánom Gbagbovi, Konému, Djédjému a N'Guessanovi ani pani Boniovej-Claverieovej nebolo možné uskutočniť, a pristúpila k uverejneniu oznámenia podľa v článku 7 ods. 3 rozhodnutia 2010/656, zmeneného a doplneného rozhodnutím 2010/801, a článku 11a ods. 3 nariadenia č. 560/2005, zmeneného a doplneného nariadením č. 25/2011. Oznámenia uvedené v bode 29 tohto rozsudku teda uverejnila v *Úradnom vestníku Európskej únie*, sérii C, 18. januára 2011 a 7. apríla 2011.
- 62 Keďže uvedené oznámenia majú takú povahu, že dotknutým osobám umožňujú identifikovať opravný prostriedok, ktorý majú k dispozícii na účely napadnutia ich zaradenia na dotknuté zoznamy, ako aj dátum uplynutia lehoty na podanie žaloby (rozsudok z 15. novembra 2012, Rada/Bamba, C-417/11 P, bod 81), treba, aby odvolatelia nemohli oddialiť začiatok plynutia lehoty na podanie žaloby tým, že sa budú odvolávať na nedostatok priameho oznámenia sporných aktov alebo na to, že sa v skutočnosti o sporných aktoch dozvedeli neskôr. Ak by v prípade neexistencie vyššej moci odvolatelia mali takú možnosť, bol by narušený samotný účel lehoty na podanie žaloby, ktorým je zabezpečenie právnej istoty a zamedzenie časovo neobmedzeného spochybňovania aktov Únie, ktoré vyvolávajú právne účinky (pozri najmä rozsudky z 30. januára 1997, Wiljo, C-178/95, Zb. s. I-585, bod 19; z 22. októbra 2002, National Farmers' Union, C-241/01, Zb. s. I-9079, bod 34, a uznesenie z 15. novembra 2012, Städter/ECB, C-102/12 P, bod 12).
- 63 Napokon, pokiaľ ide o argument odvolateľov založený na tom, že voči nim nemožno uplatniť lehotu desiatich dní z dôvodu vzdialenosti stanovenú v článku 102 ods. 2 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu, keďže majú bydlisko v treťom štáte, stačí uviesť, že tento argument vyvracia paušálna povaha tejto lehoty. Vyplýva z toho, že okolnosť, že odvolatelia boli počas plynutia lehoty na podanie žaloby v treťom štáte, nemá takú povahu, aby sa vo vzťahu k uplatneniu uvedenej lehoty nachádzali v objektívne inej situácii ako osoby a subjekty s bydliskom v Únii, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia rovnakej povahy.
- 64 Zo súhrnu vyššie uvedeného teda vyplýva, že hoci Všeobecný súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že lehoty na podanie žaloby začali plynúť od dátumu uverejnenia sporných aktov, tieto lehoty, počítané od dátumov uvedených v bode 61 tohto rozsudku, k 7. júlu 2011, teda ku

dňu podania žalôb, už uplynuli. Za týchto podmienok treba druhý odvolací dôvod zamietnuť [pozri analogicky rozsudok z 19. apríla 2007, Holcim (Deutschland)/Komisia, C-282/05 P, Zb. s. I-2941, bod 33].

O prvom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

- 65 Odvolatelia tvrdia, že Všeobecný súd porušil článok 45 Štatútu Súdneho dvora tým, že neuznal existenciu vyššej moci v zmysle tohto článku.
- 66 Konflikt na Pobreží Slonoviny treba údajne vo vzťahu k odvolateľom považovať za prípad vyššej moci, keďže počas tohto obdobia nemali možnosť dozvedieť sa o sporných aktoch, a teda nemohli uplatniť svoje práva na opravný prostriedok.
- 67 Rada pripomína, že jedným zo základných prvkov pojmu vyššia moc je existencia okolnosti nezávislej od osoby, ktorá sa jej chce dovolávať, to znamená, že dôjde ku skutočnosti, ktorá nastane mimo sféry vplyvu tejto osoby (rozsudok z 8. júla 2010, Komisia/Taliansko, C-334/08, Zb. s. I-6869, bod 47). Povolebná kríza na Pobreží Slonoviny a s ňou spojené násilie však boli vyvolané odmietnutím pána Gbagba a jeho spolupracovníkov odovzdať moc zvolenému prezidentovi. Tieto okolnosti teda neboli nezávislé od odvolateľov.

Posúdenie Súdny dvorom

- 68 Podľa článku 45 druhého odseku Štatútu Súdneho dvora „uplynutie lehoty nebude na ujmu práva, ak dotknutá strana preukáže existenciu náhody alebo vyššej moci“.
- 69 Treba konštatovať, ako uviedol Všeobecný súd v napadnutých uzneseniach, že odvolatelia pred ním existenciu takého prípadu neuplatnili.
- 70 Súdny dvor však rozhodol, že žalobcovi nemožno vytýkať, že existenciu prípadu vyššej moci namieta prvýkrát v štádiu odvolania, ak Všeobecný súd rozhodol uznesením podľa článku 111 svojho rokovacieho poriadku a neinformoval žalobcu o svojom zámere zamietnuť jeho žalobu ako oneskorenú ani ho nevyzval na odôvodnenie oneskoreného doručenia originálov žaloby kancelárii (uznesenie z 18. januára 2005, Zuazaga Meabe/ÚHVT, C-325/03 P, Zb. s. I-403, bod 24). Prvý dôvod odvolateľov treba preto preskúmať v súvislosti s existenciou vyššej moci.
- 71 V tejto súvislosti treba najprv pripomenúť, že striktné uplatnenie procesných pravidiel zodpovedá požiadavke právnej istoty a potrebe vyhnúť sa akejkoľvek diskriminácii alebo svojvoľnému zaobchádzaniu pri výkone spravodlivosti (rozsudok z 22. septembra 2011, Bell & Ross/ÚHVT, C-426/10 P, Zb. s. I-8849, bod 43 a citovaná judikatúra).
- 72 Ďalej treba uviesť, že v súlade s článkom 263 šiestym odsekom ZFEÚ a článkom 45 Štatútu Súdneho dvora prináleží dotknutej osobe preukázať jednak, že neobvyklé, nepredvídateľné okolnosti nezávislé od jej vôle spôsobili, že nemohla dodržať lehotu na podanie žaloby stanovenu v článku 263 šiestom odseku ZFEÚ, a jednak, že sa nemohla zabezpečiť proti následkom uvedených okolností prijatím vhodných opatrení bez toho, aby priniesla neprimerané obete (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. decembra 2007, Société Pipeline Méditerranée a Rhône, C-314/06, Zb. s. I-12273, bod 24 a citovanú judikatúru).
- 73 V prejednávacom prípade sa odvolatelia všeobecne odvolávajú na situáciu ozbrojeného konfliktu na Pobreží Slonoviny, ktorá podľa nich začala v novembri 2010 a trvala prinajmenšom do apríla 2011.

- 74 Žiadny z odvolateľov však vo svojom odvolaní na Súdnom dvore neuviedol skutočnosti umožňujúce mu presne určiť, v akom rozsahu a v akom období mali všeobecná situácia ozbrojeného konfliktu na Pobreží Slonoviny a osobné okolnosti uplatňované odvolateľmi uvedeným odvolateľom zabrániť v tom, aby podali žalobu včas.
- 75 Za týchto podmienok treba prvý žalobný dôvod zamietnuť.
- 76 Keďže žiadny z dôvodov uplatnených odvolateľmi nie je opodstatnený, treba odvolania zamietnuť.

O trovách

- 77 Podľa článku 138 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora uplatniteľného na základe článku 184 ods. 1 toho istého rokovacieho poriadku na konanie o odvolaní je účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Rada navrhla zaviazať odvolateľov na náhradu trov konania a tí vo svojich dôvodoch nemali úspech, je opodstatnené zaviazať ich na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol a vyhlásil:

- 1. Odvolania sa zamietajú.**
- 2. Laurent Gbagbo, Katinan Justin Koné, Akissi Danièle Boni-Claverie, Alcide Djédjé a Affi Pascal N'Guessan sú povinní nahradiť trovy konania.**

Podpisy